

ЕПИСКОП ДИМИТРИЈЕ

ПИСМО ВЈЕРНИМА ЕПАРХИЈЕ ЗАХУМСКО+ХЕРЦЕГОВАЧКЕ И ПРИМОРСКЕ

Драга у Христу браћо и сестре,

Ванредна ситуација у којој смо се нашли није утицала само на наш уобичајен друштвени, привредни, него и на наш духовни и црквени живот. Не можемо да се молимо онако како желимо и како смо навикли, да учествујемо у богослужењу, да загрлимо и цјеливамо ближње, да цјеливамо свете иконе, и што нам најтеже пада – да саборно учествујемо у Божанској Литургији.

Сви добро знате да смо одувијек чинили све као црквена заједница, а посебно су се у томе истицали моји претходници, да наш црквени и нарочито богослужбени живот буде „живот у изобиљу“ (Јн 10, 10). Позивали смо, молили, мислили на све вас и бринули о томе да се сви наши суграђани са нама радују о великим празницима, поучавали, проповиједали о спасењу које нам се у животу по Јеванђељу и Светој Евхаристији даје, не стављајући бремена тешка за ношење никоме од вјерних (Лк 11, 46). Трудили смо се да никада не стојимо на уласку у брод спасења, који је Црква, спрјечавајући друге да у њега уђу (Лк 11 52).

Треба ли уопште напомињати да нам сада свима тешко пада што смо принуђени да свој богослужбени живот, као православни хришћани, макар и привремено, не живимо у пуноћи? Треба ли да говоримо да нам је свима тешко што не можемо да се окупљамо у цркви? Треба ли коме да доказујемо да смо тужни што не можемо да се радујемо пуним црквама људи, нарочито у ове дане Великог поста?

Никоме није лако да не долази у цркву, али још је теже нама свештеницима да вас, као они који смо вас за све вријеме свог служења призивали, позивамо да сада не учествујете у богослужењу, или да то чините уз драстичне и свима непријатне мјере предострожности

– међусобну физичку удаљеност, причешћивање које примамо изван литургијског сабрања и, уопште, немогућност нормалног тј. саборног савршавања Светих Тајни. Тешко нам је и да вас савјетујемо да нас не примате у своје домове ради освећења водица или резања славског колача. Тужни смо што морамо да вас од богослужбеног простора и савршавања Светих Тајни одбијамо управо ми којима је главна служба да вас њима приводимо.

Међутим, покушајмо да ствари осмотримо и из другог угла. Пробајмо, поготово у оваквом тренутку, да не тражимо своје, него оно што је ближњега (1. Кор 10, 16). Несрећа која нас је задесила захтијева од нас да сада не гледамо на оно што нам је лако или што бисмо жељели да чинимо, него на оно што смо *дужни* да предузмемо. А дужни смо то прије свега једни другима, нарочито онима које болест посебно погађа – старијим особама и онима са хроничним обољењима, нашим бакама, ђедовима, очевима, мајкама, међу којима су и многе наше вољене владике, презвитери, монаси и монахиње. Као што знате, потврђено је да је већ неколико свештеника наше Свете Цркве, заражено корона вирусом, укључујући и о. Милана, пароха коњичког, који се опоравио, на чему смо неизмјерно благодарни Господу. Међутим, Преосвећени Епископ Милутин је, на велику жалост цијеле наше Цркве, након кратке борбе, преминуо од болести коју овај вирус изазива, као и један врло млади вјероучитељ из Ваљева. Ако смо дужни да учинимо све да кроз нас „не дође саблазан“, колико смо тек дужни да учинимо да кроз нас не дође болест ни на кога од чланова наше црквене заједнице и њихових ближњих? Ово све не значи да треба паничити или очајавати. Са друге стране, не треба бити ни лежеран и претјерано опуштен, већ покушати наћи праву мјеру. Поред тога, дужни смо да, једни према другима, покажемо своју грађанску одговорност, не само према другим члановима Цркве, него и према свим нашим вољеним суграђанима који су такође наши ближњи.

Ако бисмо могли замислити ситуацију у којој се мјере о забрани јавних окупљања не би односиле на вјернике, и тада би због јеванђелске вјере која нас учи да је ближњи наш живот, оне требало да буду поштоване и примјењиване од стране хришћана. Због тога је најтрезвеније да поштујемо све одлуке и препоруке градских, републичких и државних власти којима се настоји спријечити ширење

овог опаког вируса и спасити што већи број живота. Не смијемо дозволити да угрожавамо животе својих ближњих, јер су они за сваког правог хришћанина највећа светиња. Мјере уведене у нашој епархији су донешене и зато што сматрам да би била велика грешка дозволити јавну расправу о нашим заједничким богослужењима, пошто би тиме доводили људе у ситуацију да, макар и нехотично, немајући сви дар вјере, као ни основне теолошке информисаности, неуро анализирају оно у шта нису довољно упућени и, самим тиме, профанишу наше светиње, а нас оправдано оптужују као неодговорне и себичне људе. Оци древне Цркве су обично јавно проповиједали о животу, учењу, смрти и васкрсењу Христовом, а о Светим Тајнама наше вјере су говорили само онима који већ свим срцем вјерују у нашег Спаситеља. Зато, са једне стране, морамо да заштитимо и наше светиње од могућег изругивања, слободно се крећући, у оквирима нашег пребогатог Предања, као дјеца Божија, у дому нашег Оца Небескога, али, са друге стране и прије свега, наше ближње од опасности заразе. А све то, још и због тога, како не би испало да секуларно друштво са својим вриједностима више мари за вриједност живота сваког појединца и његово здравље, за солидарност и заједништво, него ми хришћани којима би то требало да буду темељне вриједности, будући да у великој мјери произлазе из Јеванђеља.

Морам да напоменем да нека браћа и сестре, када бих им нпр. указао на страшне последице које је корона вирус оставио и оставља у Италији, просто констатују да су Италијани најстарија нација у Европи, доводећи ме, хоћу да вјерујем несјесно, пред закључак да ти људи, због своје старости и болести, не заслужују љубав својих ближњих и нашу пажњу. У колики смо само понор безосјећаја упали, мислећи да бранимо вјеру, и колико живимо живот измјештен из реалности која нас окружује?! Зато, пробудимо се и видимо: Није нападнуто хришћанство, него здравље и животи милиона људи свих вјера и нација са којима ми православни хришћани дијелимо овај Божији свијет.

„Лијек бесмртности“, како Свету Евхаристију назива Свети Игњатије Богоносац, јесте лијек и за исцјељење ове нове болести с којом се сусрећемо. Али не као медикамент који ће сам по себи да нас сачува од заразе, него као израз љубави једних према другима и тиме предокушај Христове побједе над смрћу, будући да је наша

смртност извор сваке, па и ове, болести и наш „последњи непријатељ“ (1. Кор. 15, 26). Знамо то добро сви: Света Евхаристија је *служење* Богу које *заједно* вршимо, узносећи му *благодарене* за све и свја; Света Евхаристија је *служење* у јединству, „свези мира“ (Еф 4, 3), којим показујемо да смо „једно тијело, један Дух“ (Еф 4, 4); Она је *благодарене* на љубави коју Бог излива на нас, на свим добрима којима нас обасипа, а прије и изнад свега на нашим ближњима. Због тога, ако не маримо за то да као Црква будемо једно тијело и један Дух, онда ни не можемо да служимо Свету Евхаристију или, ако је несложни и служимо, то чинимо узалуд и на осуду (1. Кор 11, 16-34). Ако се Евхаристијом служимо да покажемо себи и другима да смо бољи вјерници од наших ближњих, онда је узалуд приносимо. На крају, ако журимо да учествујемо у Светој Евхаристији у манастирима да бисмо се наругали одлукама својих пастира сматрајући их за ништавне, или за одраз маловјерја – узалуд тамо идемо. Тамо гдје нема јединства, него су подјеле, нема ни Евхаристије. Тамо гдје нема благодарности, него је озлојеђеност, нема ни праве Евхаристије. Тамо гдје нема *служења*, а има самодовољности, нема ни Евхаристије. Света Евхаристија се служи само онда када је служимо као једно Богу *благодарно* тијело, без унутрашњих раздора, без надимања над другим вјерницима и без гордог оглушивања о молбе и благослове наших пастира.

Сјетимо се *параболе* о *Сирашином суду* (Мт 25, 31-46), коју по предању Цркве сваке године читамо седам дана пред почетак Великог поста, да бисмо боље схватили да је наш пут ка Пасхи, ка свијетлом Васкресењу Христовом, увијек заједничко дјело и да оно има и своју социјалну димензију и смисао. Господ ће све нас, као што нам је то добро познато из тог описа његовог Другог доласка, питати да ли смо му послужили и пронашли га у нашем ближњем, особито онемо потребитом и болесном, без обзира на његову нацију и вјеру или, чак, невјеровање. Ту читамо, и требало би да разумијемо, да ако Господа не нађемо у своме ближњем и огријешимо се о оне најрањивије и најпотребитије наше сестре и браћу, узалуд ће нам бити то што смо га налазили на Часној Трпези и у Светом Путиру. Макар се причестили безброј пута, то ће нам, ако се не покајемо, бити на осуду (1. Кор 11, 20-33). Тако да, као што је већ речено, оно што чинимо по Исусовој заповијести „у Његов спомен“ (Лк,

22, 19), на име Света Евхаристија, не би никада смјела да се савршава без старања једних о другима, али и о свим људима и читавом свијету, да би увијек била и остала новозавјетна жртва милости, а не старозавјетно (у Исусовом времену већ потпуно формално и механичко) испуњење закона (Мт. 9, 13; 12, 7).

Алексеј Хомјаков би у овом духу рекао да човјек сам може само пасти и пропасти, али се у Цркви нико не спасава сам: ако вјерујемо, ми смо у заједници вјере; ако се молимо, ми смо у заједници молитве; ако љубимо, ми смо у заједници љубави, са свима нашим ближњима. Све је ово тако, не зато што наш лични однос са Христом није довољан за спасење, него зато што је не само одрицање ради добра ближњих (као што ова ситуација у којој се налазимо од нас изискује), већ, ако је то потребно, и полагање нашег живота за њих – испуњење Јеванђеља истог Господа Исуса, у кога лично вјерујемо. У оваквој ситуацији, ми у ствари бирамо између живота наших ближњих, а прије свега старијих и хронично болесних с једне, и нашег „духовног“ комфора с друге стране. Избор би требало да буде лаган, а ова пандемија, на нашем личном духовном путу, може и треба да буде прилика за раст наше вјере и дубље проницање у љубав Христову „која превазилази разум“ (Еф 3, 19) и наше духовно васкресење из сна себичности (Еф 5, 14). С друге стране, као Црква Божија, заједница вјерних, требало би да препознамо тренутак и пројавимо се као одговорни људи свјесни стварности у којој живимо, да би људи из наших дјела, на прави начин схватили и прихватили Јеванђеље и да би вриједности којима оно обилује постале што видљивије и релевантније за савремени свијет и човјека.

Та два сата нашег заједничког недељног и празничног сабрања и дјелања, што и значи ријеч Литургија, сада можемо, осим личном молитвом, будући да нам је заједничка онемогућена, (сјећајући се ријечи Св. Јована Златоустог, да је ближњи наш „други олтар“) опленили и на другачији начин, не мање свет од уобичајеног. Наиме, можемо се (уз све прописане мјере предострожности) потрудити око неког болесног, старог, или просто неке од њих коме је ограничено кретање обавити неопходну набавку и опет се, послије такве „литургије“ причестити. Зар не би ово био диван начин да живимо нашу вјеру у овом времену кад смо сви на испиту, себе духовно обогаћујући, а ближње, колико нам је могуће, и духовно и материјално?

Ово стање које у многоме подсјећа на тишину и мир Велике суботе, неће трајати у недоглед, пошто се и онај свештени мир увијек оконча радошћу Васкрса. Тако, сваке године пјевамо на великосуботњим богослужењима о животворној смрти нашег Спаситеља – *сјава Живої, а смртї дрхїи*, знајући да се ближи крај њеној владавини. Опет ћемо се, и то врло брзо, срести и сретати, ако Бог да, на саборним Литургијама, сви заједно окушајући Дарове вјечног живота, али треба да урадимо све што је до нас да на том нашем будућем сабрању нико не изостане, и то због наше непажње, а остало ће Бог надомјестити. Није дакле наша вјера угасла због страха, него се и сада и те како пројављује као израз старања за другога, израз потпуне одговорности за свијет и људе око нас, па и за државу и друштво у коме живимо. Црква даје мир, али, по ријечима Спаситеља, не као што га свијет даје (Јов 14, 27), него, чак, борећи се против тог себичног мира спаљених савјести који води неосјетљивости и небризи за другога. Црква проповиједа спасење човјечанства које се састоји у томе да се, како је то лијепо сажео Солжењицин, „све свакога тиче“. Нас хришћане, да парафразирамо Шантића, треба да боље ране читавог свијета и свачије страдање да осјећамо као своје. Овај свијет у коме живимо јесте опхрван злом, али и даље је то Божији свијет и у њему су Божији људи, за које је наш Спаситељ дао свој живот. Живот у Цркви, дакле, заиста излива мир у наша срца, из којих сада треба да произлазе оптимизам и ведрина, тако својствени сваком аутентичном хришћанину, али и у овом тренутку посебно важне врлине: право расуђивање, трезвеност, жртвовање за другог и храброст. Није вјера никако нестала, него је, то чврсто вјерујем, баш сада у вријеме кризе, на парадоксалан начин, можемо живјети посебно снажно и пронаћи у дубини Откривења у које смо повјеровали, оно једино на једино потребно, често затрпано нашим људским предањима и обичајима (Мт. 7, 8).

У овим данима, у којима се сви сусрећемо са великим изазовима, наша Епархија је издала низ саопштења и одлука, које су плод савјетовања Цркве, стручних лица и надлежних власти. Расудили смо да, пошто се сви налазимо у истом проблему, сви треба заједнички и да се боримо. Једини циљ свих епархијских саопштења је тако био да *сачувамо* једни друге од опасности која нам пријети.

Драга браћо и сестре, послије свега овдје написаног, желим да се захвалим великој већини вјерног народа наше Епархије, која је у

овим тренуцима искушења показала изузетан степен вјере и љубави према Христу, а истовремено црквеног васпитања и одговорности према ближњем. Зато молим и преклињем појединце међу вама, да не отежавају себи и свима нама ионако тешко бремене за ношење које је новонастала ситуација ставила на наша плећа. Молим вас да будемо разумни, да пазимо једни на друге, да служимо једни другима, да слушамо једни друге и да не изазивамо немир и раздор у Цркви. Ако се и не плашимо корона вируса, Бога би требало да се плашимо. Јер нас Апостол Павле учи да „ако неко разара храм Божији, разориће њега Бог; јер је храм Божији свет, а то сте ви“ (1 Кор 3, 17).

Благословен који долази у име Господње! У очекивању радости живоносне Пасхе Христове, нека благодат Господа нашега Исуса Христа, љубав Бога Оца и заједница Светога Духа буде и остане са свима вама.

Епископ Димитрије,
Лазарева Субота 2020.

